فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۲۶، شماره، ۳۰، پائیز ۱۴۰۴

بررسی نقش میانجی‌گری نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عوامل فشارزای محیطی با اضطراب صحبت عمومی

کوروس پورمحسنی [۱*] و هاجر براتی [۲]

۱ گروه روانشناسی بالینی، دانشگاه اصفهان، اصفهان ایران

۲گروه روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: k.pourmohseni@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش میانجی‌گری نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در رابطه بین عوامل فشارزای محیطی و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام نور و دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان مشکین‌شهر بود. این پژوهش با روش همبستگی و با مشارکت ۲۲۰ نفر از دانشجویان و دانش‌آموختگان دو دانشگاه انجام شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های اضطراب سخنرانی، نشخوار فکری یوسفی، افسردگی، اضطراب و استرس لاویبوند، جو روانی ـ اجتماعی کلاس فرایزر، جو عاطفی خانواده هیل‌برن و رفاه ـ فشار مالی استفاده شد. داده‌های گردآوری‌شده با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی و نرم‌افزار آموس تحلیل شدند. یافته‌ها نشان دادند که جو روانی خانواده، نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی رابطه مستقیم و معنادار دارند؛ درحالی‌که رابطه مستقیم جو روانی کلاس و فشار مالی با اضطراب صحبت عمومی معنادار نبود. بررسی نقش میانجی متغیرها نشان داد که نشخوار ذهنی در رابطه بین جو روانی کلاس و اضطراب صحبت عمومی و نیز در رابطه بین جو روانی خانواده و اضطراب صحبت عمومی نقش میانجی دارد، اما نقش میانجی آشفتگی هیجانی در این روابط تأیید نشد. همچنین، نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی هر دو در رابطه بین فشار مالی و اضطراب صحبت عمومی نقش میانجی داشتند. بر اساس این یافته‌ها، توجه به کیفیت روابط بین‌فردی در خانواده و فرایندهای شناختی و هیجانی مرتبط با اضطراب می‌تواند در طراحی مداخلات روان‌شناختی با هدف کاهش اضطراب صحبت عمومی دانشجویان مؤثر باشد.

واژه‌های کلیدی: عوامل فشارزای محیطی؛ اضطراب صحبت عمومی؛ نشخوار ذهنی؛ آشفتگی هیجانی

مقدمه

جو روانی خانواده بر مبنای متغییرهای متعددی مانند: رفتارهای خاص فرزندپروری و هم‌چنین مقدار، زمان و انواع هیجانات بیان‌شده به واسطه‌ی افراد خانواده مشخص می‌شود. در واقع الگوها و رفتارهای نادرست والدین، با تاثیرگذاری بر شناخت فرد و عقاید و باورهای فرد نسبت به خود و دیگران را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد؛ و این باعث ایجاد یک مانع مهم برای تنظیم عواطف و پریشانی‌ها می‌شود و در نهایت خطر رشد

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

آسیب‌های روان‌شناختی را افزایش می‌دهد (بیگلر و غلامی فشارکی، ۱۳۹۹). سخنرانی منبع استرس برای همه خصوصاً دانشجویانی است که به دلیل ترس از انتقاد توسط دیگران عادت ندارند در جمع صحبت کنند. معمولاً افراد از این‌که توسط هم‌کلاسی‌ها یا جمع مورد مشاهده قرار گیرند معذب می‌شوند، این افراد از انجام سخنرانی در جمع خودداری می‌کنند و در ارائه‌ی سخنرانی نوعی احساس حقارت دارند (اسماعیل‌پور و همکاران، ۱۴۰۰). بسیاری دوست دارند به‌طور کامل از این وضعیت جلوگیری کنند، اما تحقق آن دشوار است. درواقع کلاس درس مکانی برای حضور و تعامل دانشجویان با همسالانشان است که باعث بروز استعدادها و یا مشکلات و ضعف‌های آن‌ها می‌شود که این می‌تواند در راستای افزایش و کاهش آن باشد. "ادراکات دانشجویان از هم‌کلاسی‌ها و نوع روابط موجود مابین آن‌ها" را، جنبه‌ی اجتماعی محیط کلاس در نظر گرفته و آن را جو اجتماعی تعریف کرده‌اند که به "کیفیت روابط در کلاس" اطلاق می‌شود. علامت رایج چنین اختلال عاطفی، بروز "افکار تکراری و ناخواسته" است (آقابالازاده و همکاران، ۱۳۹۸). عدم توانایی در تمرکز علامت افسردگی است و نگرانی بیش از حد از علائم اضطراب است. هر دو علائم مربوط به نشخوار فکری است. مارتین و تسر[1] تعریفی از نشخوار فکری به عنوان "کلاسی از افکار آگاهانه که حول یک مضمون ابزاری مشترک می‌چرخند و در غیاب خواسته‌های فوری محیط و نیاز به تفکر وجود دارند" مطرح کردند. به‌طور کلی نگرانی بیش از حد تکراری معمولاً نشخوار است (برادبری و ایشام[2]، ۲۰۲۰). مارتین و تسر، نشخوار فکری را به‌عنوان افکار آگاهانه‌ای تعریف کرده‌اند که در مورد یک موضوع معین، به‌طور مداوم تکرار می‌شود که حتی در نبود محرک‌های پدیدآورنده‌ی آن‌ها نیز فعال هستند. الوی و همکاران نیز نشخوار فکری را افکار مربوط به احساس اندوه می‌دانند و از آن تحت عنوان نشخوار فکری اندوه و غم یاد می‌کنند. این افراد نشخوار فکری را به‌عنوان تفسیر حوادث فشارزای زندگی می‌دانند و آن را واکنشی به استرس معرفی می‌کنند (دبروجین و آنتونیدیس[3]، ۲۰۲۰).

تحمل آشفتگی هیجانی، توانایی تجربه و هم‌چنین تحمل موقعیت‌های روان‌شناختی منفی و توانایی ایستادگی در برابر این موقعیت‌های ناراحت کننده تعریف می‌شود. پریشانی ممکن است نتیجه‌ی فرآیندهای فیزیکی و

1- Martin and Tesser
2- Bradbery and Isham
3- Debrojin and Antonides

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

شناختی باشد، لیکن بروز آن به صورت حالت هیجانی است که اغلب با تمایل به اعمالی جهت رهایی از تجربه‌ی هیجانی مشخص می‌گردد. افراد با تحمل آشفتگی پایین برای مقابله با هیجانات منفی خود در یک تلاش غلط درگیر بی‌نظمی رفتار می‌شوند. این افراد با انجام برخی رفتارها مانند مصرف الکل، مواد و غیره درصدد تسکین درد هیجانی خود بر می‌آیند که این رفتارها منجر به خلاصی موقت از هیجانات منفی می‌شود. افراد دارای تحمل آشفتگی پایین تحمل هیجانات، آشفتگی و پریشانی را ندارند، هم‌چنین این افراد وجود هیجان را نمی‌پذیرند و از وجود آن احساس شرم و پریشانی و آشفتگی می‌کنند زیرا که توانایی مقابله‌ای خود با هیجانات را دست کم می‌گیرند (پارسامنش و همکاران، ۱۳۹۶). دیگر عامل فشارزای محیط مورد بحث در این پژوهش وضعیت اقتصادی و فقر مالی افراد می‌باشد. جامعه‌شناسان معمولا دو مسیر برای تعریف فقر در نظر گرفته‌اند، اول فقر مطلق و دوم فقر نسبی. فقر مطلق بر پایه‌ی مفهوم معیشت، یعنی شرایط اساسی برای حفظ و تداوم زندگی سالم جسمانی استوار است. بنابراین کسانی که فاقد این ملزومات اساسی زندگی مانند: غذای کافی، مسکن و پوشاک هستند، فقیر به‌شمار می‌آیند. مفهوم فقر مطلق قابلیت کاربردی عام و جهانی دارد. اما همه‌ی مفهوم فقر مطلق را قبول ندارند چرا که تعیین استانداردهای جهانی مشکل است به نظر این افراد بهتر است که فقر را به معنای نسبی و به استانداردهای جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند به کار برد، چیزی که در جامعه‌ای برای افراد ضرورت دارد ممکن است در جامعه‌ی دیگر ضروری نباشد. اما تعریف مفهوم فقر نسبی دشواری‌های خودش را دارد، از جمله این‌که همراه با تغییر و توسعه‌ی جامعه تلقی‌ها از فقر نیز تغییر می‌کند وقتی رفاه و ثروت جوامع بیشتر می‌شود استانداردهای فقر نیز به تدریج بالا می‌رود (دوریو و همکاران، ۲۰۱۹).

اضطراب صحبت عمومی[1] به نوعی اضطراب اجتماعی که فرد از سخنوری در مقابل دیگران ترس دارد اطلاق می‌شود که در پنجمین نسخه‌ی راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی[2] به‌عنوان یک ترس اجتماعی محدود به اجرا (سخنرانی، رقص و غیره) توصیف شده است که ممکن است باعث اختلال در کار یا محیط دانشگاهی شود (انجمن روان‌پزشکی آمریکا[3]، ۲۰۱۳). اگرچه اضطراب صحبت عمومی و اضطراب اجتماعی

1-Public speak anxiety
2-DSM-5
4-American Psychiatric Association

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

منشأ مشابهی دارند، اما تحقیقات نشان می‌دهند اضطراب صحبت عمومی از اختلال اضطراب اجتماعی متمایز است (ماری[۴]، ۲۰۱۵). اضطراب صحبت عمومی جزء زیرمولفه‌های اختلال اضطراب اجتماعی می‌باشد. اختلالات اضطرابی از چشم‌اندازهای مختلف مورد بررسی قرار گرفته‌اند، هافمن و بارلو[۵] (۲۰۲۰) در یکی از جامع‌ترین مدل‌های سبب‌شناسی، علل اختلالات اضطرابی و به تبع آن اضطراب اجتماعی را در چهار طبقه‌ی اصلی شناختی، رفتاری، زیستی و اجتماعی جای داده‌اند، لذا امروزه روند رویکردهای سبب‌شناسی به سمت یکپارچه‌سازی این عوامل پیش می‌رود و به همین خاطر طی دهه‌های گذشته چندین الگوی نظری برای تبیین سازوکارهای زیربنایی این دسته از اختلالات ارائه شده است (جوربنیان و همکاران، ۱۳۹۹). نظریه‌های اولیه‌ی منشاء اضطراب صحبت عمومی را خود گویندگان می‌دانستند که به دلیل فقدان مهارت‌های لازم بروز پیدا می‌کند. با ورود دانشجو به صحنه‌ی سخنرانی در کلاس، برای بار اول خطاهایی رخ می‌دهد که در آینده برخی از سخنرانان قبل از صحبت کردن، آن را نشخوار می‌کنند، بنابراین پاسخ مناسب را مهار می‌کند. نشخوار ذهنی، سطحی از افکار آگاهانه است که حول یک محور مشخصی متمرکز است که این نوع تفکر در دو اختلال "اضطراب فراگیر" و "استرس پس از سانحه" قابل مشاهده است (فرهمند دهقانپور ورنامخواستی و یوسفی، ۱۳۹۵). در زمینه‌ی سبب‌شناسی اختلال اضطراب اجتماعی نظریه‌های شناختی و یافته‌های پژوهشی بر پردازش‌های شناختی تأکید زیادی دارند. یکی از این پردازش‌های شناختی که نتایج پژوهش‌های مختلف (مودینی و آبوت[۶]، ۲۰۱۷؛ هلبیگ لانگ و همکاران[۷]، ۲۰۱۶) نقش آن را در ماندگاری اختلالات اضطراب اجتماعی نشان داده است، پردازش پس‌رویدادی است.

آسیب‌پذیری‌های زیستی، عوامل هیجانی و مشکلات مربوط به کارکردهای شناختی از جمله موارد مهمی هستند که می‌توان در سبب‌شناسی اختلالات اضطرابی به آن‌ها اشاره نمود. بارلو با قرار دادن همه‌ی عوامل در مسیری یکپارچه، نظریه‌ی پدیدآیی اضطراب را تحت عنوان نظریه‌ی آسیب‌پذیری سه‌گانه[۱] مطرح می‌کند. بر این اساس اولین آسیب‌پذیری یک آسیب‌پذیری زیستی فراگیر[۲] است. به این معنی که گرایش به عصبی بودن

3-Marie
5-Hofmann and Barlow
1- Modini and Abbott
2- Helbig-Lang et al
3- Triple vulnerability theory
4- Generalized biological vulnerability

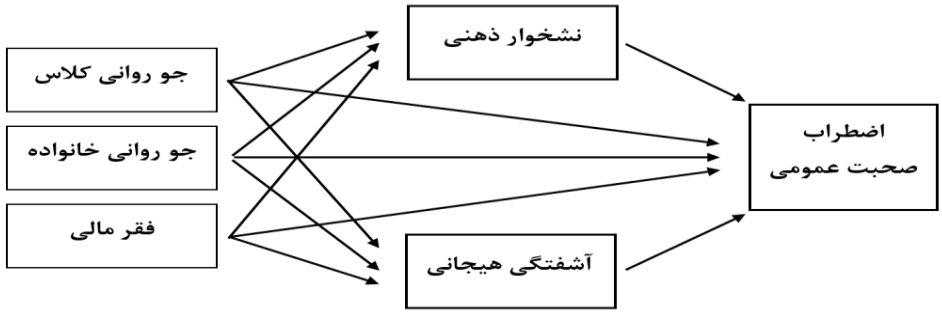
[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

و تحریک پذیری بالا ممکن است به ارث برده شود. اما آسیب‌پذیری زیست‌شناختی فراگیر برای بروز اضطراب شرط کافی نیست. دومین نوع آسیب‌پذیری، آسیب‌پذیری روان‌شناختی فراگیر[۱] است، به این صورت که ممکن است فرد با این باور رشد کند که دنیا خطرناک و خارج از کنترل است بنابراین وقتی به اشتباه بر اساس تجارب اولیه‌ی خود می‌اندیشد، فکر می‌کند که از کفایت مناسبی برخوردار نبوده و قادر به کنترل شرایط استرس‌زا نیست (هانگ و همکاران۲، ۲۰۲۲). سومین نوع آسیب‌پذیری، آسیب‌پذیری روانشناختی اختصاصی است[۳] که مطابق آن، فرد با توجه به تجارب اولیه، مانند آن‌چه از والدین خود آموخته (جو روانی خانواده)، متوجه می‌شود که برخی موقعیت‌ها یا اشیاء پرخطر هستند. چنان‌چه فرد تحت فشار قرار داشته باشد (آشفتگی هیجانی)، این عامل استرس می‌تواند تمایلات زیست‌شناختی وی را برای مضطرب شدن و تمایلات روانشناختی را برای ایجاد احساس ناتوانی جهت مقابله با موقعیت و کنترل استرس فعال سازد. هنگامی‌که این چرخه‌ی معیوب فعال می‌شود، فرد آن را احساس می‌کند، بنابر این حتی اگر این عامل استرس‌زا مدتها پیش از بین رفته باشد، ممکن نیست که بتوان آن را متوقف ساخت. از این‌رو، اضطراب می‌تواند در جنبه‌های مختلف زندگی فعال شود (لایت و همکاران[۴]، ۲۰۲۱).

با توجه به مطالب ذکر شده مسئله پژوهشی از نظر چندین مطالعه برای اضطراب صحبت عمومی را می‌توان به این صورت بیان کرد: دانشجویان مضطرب در جو کلاس دچار مشکل شده و نمی‌توانند در مقایسه با دیگر هم دوره‌های خود توانایی‌های خود را به منصه‌ی ظهور گذاشته و به تکامل آن بپردازند و این باعث احساس ناتوانی و کاهش خودکارآمدی تحصیلی در این دانشجویان می‌شود (خواجه و حسینچاری، ۱۳۹۰). در این رابطه لازم به ذکر است که دانشجویان مضطرب ممکن است نتوانند وظایف شفاهی را با موفقیت پشت سر بگذارند چرا که اضطراب صحبت در جمع مانع بزرگی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان حساب می‌شود. در مقابل، دانشجویان غیر مضطرب می‌توانند عملکرد بهتری نسبت به دانشجویان مضطرب داشته باشند (توبت و همکاران[۵]، ۲۰۲۱).

5- Generalized psychological vulnerability
6- Huang et al
7- Specific psychological vulnerability
8- Lieght et al
9- Toubot et al

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

شکل ۱: مدل پیش‌فرض

از زمان تحقیقات اولیه در مورد "ترس صحنه[1]" (کلونجر[2]، ۱۹۵۹؛ لوماس[3]، ۱۹۳۷)، محققان اضطراب صحبت عمومی را تحت عنوان‌های مختلفی مانند ترس از گفتار، ترس از گفتار در اجتماع، اضطراب سخنرانی، و اضطراب نمایش مورد مطالعه قرار داده‌اند، که اغلب به جای یک‌دیگر استفاده می‌شوند و به طرق مختلف تعریف می‌شود (لیما و همکاران[4]، ۲۰۲۰). که به نظر می‌رسد تنوع در اصطلاحات و تعاریف ترجیحات نظریه‌پردازان برای یک کلمه یا عبارت خاص را منعکس می‌کند تا وجود پدیده‌های منحصر به فرد. در کلی‌ترین مفهوم، اضطراب صحبت عمومی را می‌توان به‌عنوان نوعی از اضطراب اجتماعی طبقه‌بندی کرد، که مشخصه‌ی آن تهدیدی از ارزیابی‌های نارضایت‌بخش از سوی مخاطبان است (سیمکین و همکاران[5]، ۲۰۲۱). حضور جمع‌شنوندگان در این نوع اضطراب طبقه‌بندی موقعیتی خاص ارائه می‌دهد که آن را از سایر اضطراب‌های مبتنی بر اجتماع متمایز می‌کند توبوت و همکاران[6]، ۲۰۲۱). در واقع، تحقیقاتی که هم از صحبت در جمع و هم از سایر وظایف اجتماعی در برانگیختن اضطراب استفاده کرده‌اند (مثلاً حساب ذهنی در مقابل دیگران)، گزارش داده‌اند که شرکت‌کنندگان سطوح بالاتری از اضطراب را برای وظیفه‌ی صحبت در جمع نشان داده‌اند (العبسی و همکاران[7]، ۱۹۹۷; بونگارد و همکاران، ۱۹۹۸) که این نشان می‌دهد اضطراب صحبت

1- Stage fright
2- Clevenger
3- Lomas
4- Lima et al
5- Simkin et al
6- Tubot et al
7- Al’Absi et al

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

عمومی یک اضطراب اجتماعی منحصر به فرد است، اضطرابی که بیشتر بدیع و اغلب متمرکز بر خود است (ورتیو و همکاران[۱]، ۲۰۲۱).

تمایز اسپیلبرگر[۲] بین اضطراب تجربه شده در یک محیط خاص در یک زمان خاص (موقعیت[۳]) و تمایل به تجربه‌ی اضطراب در موقعیت‌ها و زمان‌های مختلف (صفت[۴]) یکی از مفیدترین پیشرفت‌های مفهومی برای تحقیقات اضطراب صحبت عمومی بوده است (اسپیلبرگر ۱۹۹۶؛ بیتی و بنکه[۵]، ۱۹۹۱). این تمایز نه تنها به محققین اجازه می‌دهد تا سخنوری را به اجزای سازنده‌ی آن تقسیم کنند، بلکه تکنیک‌های درمانی را نیز قادر می‌سازد تا متمرکزتر و به طور بالقوه موفق‌تر شوند. تحقیقات به‌طور معتبر اضطراب صحبت عمومی را یک صفت مفهوم‌سازی کرده‌اند به این صورت که برخی از افراد به‌طور کلی به صحبت کردن در جمع احساس اضطراب دارند، در حالی که دیگران این‌طور نیستند (به عنوان مثال: بیتی، ۱۹۸۸؛ مک کراسکی[۶]، ۱۹۹۷ب). علاوه بر این، اضطراب صحبت عمومی همچنین حاوی یک جزء ناپایدار است. بنابراین، می‌توان به‌عنوان مفهوم موقعیتی درنظر گرفت. از آن جا که غم و اندوه از جمله هیجانات اصلی انسان است، و از طرفی نشخوار ذهنی با هیجان غم و اندوه همراه است. لذا همه‌ی افراد آن را کم و یا زیاد تجربه می‌کنند. اما تعریف نشخوار ذهنی به سادگی تجربه‌ی آن نیست. مارتین و تسر نشخوار ذهنی را اصطلاحی کلی می‌دانند که به طبقه‌ای کامل از افکار اشاره می‌کند که مرتب تکرار می‌شوند از نظر مارتین و تسر نشخوار ذهنی مجموعه‌ای از افکار آگاهانه است که حول یک موضوع مهم تکرار می‌گردد. حتی در صورت غیبت مشوق‌های محیطی باز این افکار نمایان می‌شوند. پایداری این افکار و ادامه‌ی آن وابسته به نشانه‌های محیطی نیست اما محیط اطراف فرد به کمک نشانه‌ها ممکن است موجب تداوم این افکار شود (جورینیان و همکاران، ۱۳۹۹). نالن هاک سما[۷] (۱۹۹۱) نشخوار ذهنی را افکاری منفعل و تکراری درباره نشانه‌های افسردگی همچنین از علل و نتایج آن مفهوم سازی کرده است. مطابق نظر نالن هاک سما نشخوار ذهنی بر این که فرد افسرده است، روی نشانه‌ها،

8- Vertio et al
9- Spielberger
10- State
11- Trait
12- Beatty and Behnke
1-McCroskey
2-Nolen Hoeksema

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

علل، معنا و نتایج افسردگی، استوار است. از سوی دیگر کانوی و همکاران نیز مانند بقیه‌ی افراد محقق در این زمینه‌ی نشخوار ذهنی را افکار مربوط به احساس اندوه می‌دانند و آن را نـشخوار ذهنی بر روی غـم و اندوه مفهوم سازی کرده‌اند (کامپوننت و همکاران[1]، ۲۰۱۹).

برطبق تعاریف ذکر شده در بالا، برای جمع بندی تعریف، نشخوارهای فکری افکاری هستند که: اولا به افسردگی مـربوط هستند، دوما هدف‌مدار نیست چرا که افـراد را به عملی خاصی راهنمایی نمی‌کنند، سوما افراد زمانی که درگیر نشخوار فکری باشند هم‌خوانی با محیط نشان نمی‌دهند (مودینی و همکاران[2]، ۲۰۱۸). آشفتگی هیجانی یک نشان یا الگوی رفتاری یا روان‌شناختی است که فرد مبتلا علائمی دردناک یا نوعی ناتوانی را در خود بروز می‌دهد. این علایم موجب آشفتگی در فرد می‌شود. این نوع آشفتگی در شدیدترین حالت خود به‌صورت کنترل نشده و با افزایش قابل ملاحظه درد، ناتوانی و در مراحل نهایی با از دست رفتن آزادی بیمار همراه است. آشفتگی هیجانی[3] یا آشفتگی روان‌شناختی[4] و یا پریشانی روان‌شناختی[5] به علائم غیراختصاصی استرس، اضطراب و افسردگی اطلاق می شود و بیشتر در زنان دیده می‌شود (ویرتیو و همکاران[6]، ۲۰۲۱).

نتایج پژوهش اسماعیل‌زاده آشینی و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد، تعادل عاطفی با اضطراب سخنرانی رابطه‌ی منفی و معنادار دارد. در این مطالعه تعادل عاطفی و هوش اجتماعی توانستند اضطراب سخنرانی را پیش‌بینی کنند. در تعریف آن، تعادل عاطفی توانایی فرد را در برقراری روابط سازنده با دیگران بهبود می‌بخشد همچنین باعث ابراز عواطف به‌طور منطقی و سازنده در موقعیت‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی می‌شود و توانایی کنترل عواطف را در موقعیت‌های هیجانی افزایش می‌دهد که این تعریف می‌تواند نقطه‌ی مقابل آشفتگی هیجانی باشد. نتایج مطالعه‌ی چلبیانلو و پرواز (۱۴۰۱) با مشارکت ۳۲۰ دانشجوی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان نشان داد افزایش نشخوار ذهنی و کاهش انعطاف‌پذیری شناختی به‌عنوان متغیرهای میانجی سبب افزایش نقش صفت اضطرابی در پیش‌بینی افسردگی می‌باشد. نتایج مطالعات بیگلر و غلامی فشارکی (۱۳۹۹)

3-Kamponent et al
4-Modini et al
1- Emotional Distress
2- Psychological Distress
3- Psychological Disturbance
4- Viertiö et al

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

نشان داد که جو روانی خانواده به صورت غیر مستقیم بر اضطراب تأثیر دارد. یافته‌های به‌دست آمده با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری، نقش واسطه‌ای متغیر حمایت اجتماعی را در رابطه بین جو روانی خانواده با اضطراب اجتماعی نوجوانان تأیید نمودند. نتایج پژوهش آقابالازاده و مطلبی (۱۳۹۸) نشان داد که بین اضطراب اجتماعی و نشخوار ذهنی رابطه‌ی مثبت و بین اضطراب اجتماعی با مؤلفه‌های کمال‌گرایی انطباقی رابطه‌ی منفی وجود دارد. همچنین نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد متغیرهای پژوهش ۱۳ درصد از اضطراب اجتماعی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کنند.

در مطالعه زیمرمن و همکاران (۲۰۲۲) که رابطه‌ی بین فقر چند بعدی و همچنین فقر درآمدی و علائم افسردگی را در جوانان (سن ۲۵-۱۱ سال) در سه کشور با درآمد متوسط بررسی کردند، نتایج نشان داد که فقر چند بعدی با نرخ بالاتری از علائم افسردگی همراه بود و همچنین تنها ارتباطی با فقر درآمدی و علائم افسردگی در آفریقای جنوبی وجود داشت، نه در کلمبیا یا مکزیک. نتایج حاصل از مدل‌سازی با اثرات مختلط خطی[۱] مطالعه هوانگ و همکاران[۲] (۲۰۲۲) نشان داد که اندازه‌ی کلاس به‌طور قابل‌توجهی واکنش‌های استرس فیزیولوژیکی و روان‌شناختی آن‌ها را در محیط شبیه‌سازی شده پیش‌بینی می‌کند: میانگین ضربان قلب و رتبه‌بندی استرس ذهنی هر دو به طور قابل‌توجهی در شرایط اندازه کلاس بزرگ بالاتر بود. نتایج مطالعه وانگا و همکاران[۳] (۲۰۲۰) نشان داد که جو کلاس درس دارای ارتباط مثبت کوچک تا متوسط با شایستگی اجتماعی، انگیزه و مشارکت، و پیشرفت تحصیلی و ارتباط منفی کوچک با پریشانی عاطفی دارد. نتایج پژوهش دوریو و همکاران (۲۰۱۹) که با هدف بررسی ارتباط بین قربانی قلدری شدن و مشارکت در مدرسه و اثرات غیرمستقیم نشخوار فکری و علائم افسردگی در این ارتباط بود، نشان داد که هم برای پسران و هم برای دختران رابطه‌ی منفی معناداری بین قربانی شدن همسالان و مشارکت در مدرسه وجود دارد. علاوه بر این، تأثیر غیرمستقیم معنی‌دار علائم نشخوار فکری و افسردگی برای پسران و دختران مشهود بود، اما این اثرات برای دختران قوی‌تر بود. با توجه به پیشینه‌های محدودی که در راستای هدف پژوهش حاضر وجود دارد و همچنین هیچ پژوهشی یافت نشد که تاثیر عامل‌های میانجی‌گر را بررسی کند، می‌توانیم برای جمع‌بندی چنین

5- Linear Mixed-Effects Modeling
6- Huang an all
7- Wanga et al

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۲۶، شماره، ۳۰، پائیز ۱۴۰۴

ذکر کنیم که همه‌ی پژوهش‌های انجام گرفته در چند دهه گذشته تا به امروز تاثیر عامل‌های محیطی را به صورت مستقیم بررسی کرده و رابطه را با اضطراب صحبت عمومی و عامل‌های میانجی‌گر تایید کرده‌اند مخصوصا در رابطه بین فقر و آشفتگی هیجانی تحقیقاتی بی‌شماری وجود دارد اما در رابطه‌ی بین فقر و نشخوار پژوهش‌ها بسیار اندک هستند. بنابر این برای بررسی همه‌ی این عوامل با میانجیگری نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در ادامه به نتیجه‌گیری خواهیم پرداخت.

روش‌شناسی

روش این پژوهش باتوجه به هدف و ماهیت آن از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری این تحقیق را تمامی دانشجویان مشغول به تحصیل و فارغ‌التحصیلان دانشگاه پیام‌نور مرکزی مشکین شهر و دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان مشکین شهر که بیش از ۲ سال از فراغت آن‌ها نگذشته باشد در نیم سال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ شکل می‌دهد. با توجه به نوع تحقیق و در نظر گرفتن متغیرها و هم‌چنین با در نظر گرفتن ریزش داده‌ها ۳۰۰ نفر در مرحله‌ی اول به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. بعد از غربال‌گری، داده‌های پرت حذف شد و نهایتا تعداد نمونه به ۲۲۰ نفر رسید. روش نمونه‌گیری نیز به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس بود. لینک پرسشنامه در شبکه‌های اجتماعی همچون وآتس‌آپ، اینستاگرام و شبکه‌های داخلی همچون باهم، کلوب و آی‌گپ و هم‌چنین با اشتراک‌گذاری در اختیار دانشجویان قرار گرفت. لازم به ذکر است که ملاک ورود این پژوهش برای دانشجویان داشتن حداقل یک ترم تجربه‌ی دانشگاهی (تا وارد جو روانی کلاس شوند) و حد اکثر دو سال فراغت از تحصیل، می‌باشد. حجم نمونه مناسب در تحلیل مسیر به این صورت محاسبه می‌گردد که به ازای هر پارامتر باید ۱۰ نفر شرکت‌کننده وجود داشته باشد. اگر x متغیر در تحلیل مسیر وجود داشته باشد، تعداد کل پارامترها با فرمول $x(x+1)/2$ محاسبه می‌گردد (بیرن، ۲۰۱۶). با توجه به این‌که ۶ متغیر در این مدل وجود دارد، تعداد کل پارامترها برابر با ۲۱=۲/(۱+۶)۶ خواهد بود. بنابراین برای این پژوهش ۲۱۰ شرکت کننده کافی بود. با توجه به امکان ریزش شرکت‌کنندگان، نمونه‌ی نهایی قدری بزرگ‌تر یعنی ۳۰۰ نفر انتخاب گردید. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه‌ی اضطراب سخنرانی، پرسشنامه‌ی نشخوار فکری یوسفی، پرسشنامه‌ی افسردگی، اضطراب و استرس لاویبوند، پرسشنامه‌ی جو روانی- اجتماعی کلاس

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۲۶، شماره، ۳۰، پائیز ۱۴۰۴

فرایزر، پرسشنامه‌ی جو عاطفی خانواده‌ی هیل برن و پرسشنامه‌ی رفاه – فشار مالی بودند. در مرحله‌ی اول همه‌ی سوالات در سایت گوگل فرم به شکل دیجیتال تبدیل شد به این صورت که همه‌ی سوالات پرسشنامه‌ها به ترتیب در بخش جداگانه به صورت یک‌پارچه به یک پرسشنامه‌ی جامع تبدیل شد که این پروسه در اسفند و فروردین ماه در حین انجام مرحله‌ی دوم پژوهش یعنی تعیین پیشینه و مقدمه ساخته شد. بعد از آماده شدن پرسشنامه لینک مربوطه در گروه‌های دانشجویی و با اشتراک‌گذاری بین دانشجویان در اختیار آنان قرار گرفت. البته برای تکمیل پرسشنامه به تعداد شرایط ورودی در نظر گرفته شد که در بخش روش و طرح نمونه‌برداری توضیح داده شده است. بعد از تکمیل پرسشنامه توسط دانشجوان داده‌ها از سایت گوگل فرم که پاسخنامه‌ها در آن قرار گرفته بود گردآوری شد. در مرحله‌ی بعد وارد تجزیه و تحلیل آماری شدیم و در نهایت مدل آماری پیشنهاد شده در فصل یک مورد آزمایش قرار گرفت که نتایج در ادامه قابل رویت می‌باشد. همچنین نوع نمونه‌گیری، نمونه‌گیری در دسترس بود. داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها پس از اجرا، گردآوری شده و با استفاده از آزمون‌های توصیفی و استنباطی شامل میانگین، انحراف‌معیار، آزمون نرمال بودن کولموگروف–اسمیرنوف، روش تحلیل مسیر و آزمون سوبل، توسط نرم‌افزار آماری آموس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه مورد مطالعه.

متغیرها		میانگین/ فراوانی	درصد/انحراف معیار
سن		۳۰/۲۵	۸/۶
جنسیت	مرد	۱۶۱	۵۳/۷
	زن	۱۳۹	۴۶/۳

بر اساس نتایج جدول۱، میانگین سن افراد مورد مطالعه ۳۰/۲۵ با احراف استاندارد ۸/۶ می‌باشد. همچنین ۵۳/۷ درصد افراد مورد مطالعه را مردان و ۴۶/۳ درصد را زنان تشکیل می دهند.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار متغیر های پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
جو روانی کلاس	۲۰/۲۹	۴/۸۳۰
جو روانی خانواده	۵۹/۳۷	۱۵/۵۹۹

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

فقر مالی	۴۴/۷۵	۱۰/۵۶۰
نشخوار ذهنی	۵۰/۰۹	۲۴/۸۶۴
آشفتگی هیجانی	۲۳/۰۴	۱۴/۵۸۲
اضطراب صحبت عمومی	۵۰/۶۷	۱۲/۴۸۸

در جدول ۲ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش آورده شده است. بر اساس میانگین متغیر جو روانی کلاس ۲۰/۲۹؛ میانگین جو روانی خانواده ۵۹/۳۷؛ میانگین فقر مالی ۴۴/۷۵ می‌باشد. هم‌چنین میانگین نشخوار ذهنی ۵۹/۰۹، میانگین آشفتگی هیجانی ۲۳/۰۴ و میانگین اضطراب صحبت عمومی برابر ۴۵/۶۷ می‌باشد.

جدول ۳. بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

متغیرها	آزمون کولموگروف اسمیرنوف	معنی‌داری
جو روانی کلاس	۱/۱۴۵	۰/۱۴۵
جو روانی خانواده	۰/۷۹۰	۰/۵۶۱
فقر مالی	۱/۳۰	۰/۰۵۲
نشخوار ذهنی	۰/۵۸۲	۰/۸۸۷
آشفتگی هیجانی	۰/۹۴۸	۰/۳۳۰
اضطراب صحبت عمومی	۰/۸۰۶	۰/۵۳۴

مندرجات جدول ۳ نشان می‌دهد که مقادیر Z محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش (P < ۰/۰۵) نشان دهنده‌ی نرمال نبودن توزیع داده‌ها می‌باشد. در نتیجه آزمون‌های پارامتری استفاده شده برای متغیرهای مورد نظر در این تحقیق مناسب می‌باشند.

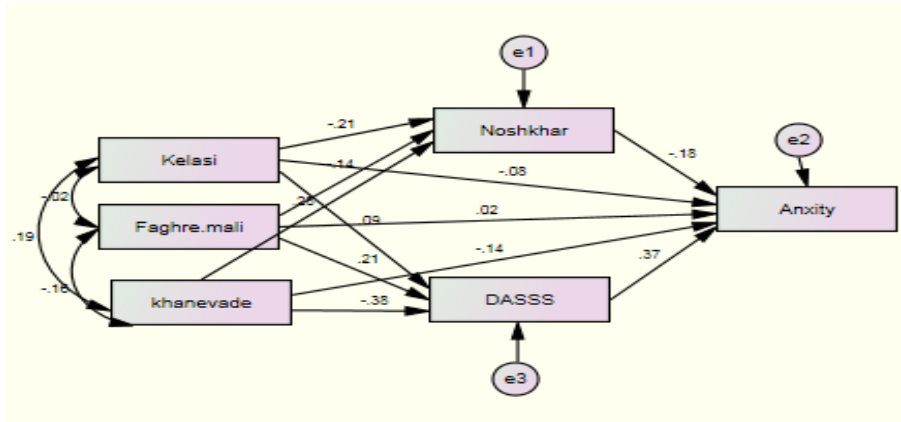
- فرضیه کلی

نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در تاثیر عوامل فشارزای محیطی بر اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر را ایفا می‌کند.

به منظور بررسی نقش میانجی نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در تاثیر عوامل فشارزای محیطی بر اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر، از روش تحلیل مسیر استفاده گردید. مدل بررسی شده به همراه شاخص‌های مربوط به برازش مدل در ادامه ارائه شده است.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۲۶، شماره، ۳۰، پائیز ۱۴۰۴

شکل ۲. ضرایب استاندارد مدل پیشنهادی برای بررسی نقش میانجی نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در تاثیر عوامل فشارزای محیطی بر اضطراب صحبت عمومی

در شکل ۲ ضرایب استاندارد مدل پیشنهادی به منظور بررسی نقش میانجی نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در تاثیر عوامل فشارزای محیطی بر اضطراب صحبت عمومی نشان داده شده است. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مدل به همراه آماره مربوط به هریک از ضرایب و سطح معنی‌داری آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. ضرایب مسیر مدل

مسیر			ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد	مقادیر تی	معنی داری
جو روانی کلاس	←	اضطراب صحبت عمومی	-۰/۰۸	-۰/۲۰	۰/۱۳	-۱/۵۷	۰/۱۲
جو روانی خانواده	←		-۰/۱۴	-۰/۱۱	۰/۰۵	-۲/۴۱	۰/۰۲
فقر مالی	←		۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۶	۰/۳۳	۰/۷۴
نشخوار ذهنی	←		-۰/۱۸	-۰/۰۹	۰/۰۳	-۳/۴۳	۰/۰۰۱
آشفتگی هیجانی	←		۰/۳۷	۰/۳۰	۰/۰۵	۶/۶۹	۰/۰۰۱
جو روانی کلاس	←	نشخوار ذهنی	-۰/۲۱	-۱/۱۰	۰/۲۸	-۳/۸۵	۰/۰۰۱
جو روانی خانواده	←		۰/۲۸	۰/۴۵	۰/۰۹	۴/۹۵	۰/۰۰۱
فقر مالی	←		-۰/۱۴	-۰/۳۲	۰/۱۳	-۲/۴۹	۰/۰۱
جو روانی کلاس	←	آشفتگی هیجانی	-۰/۰۹	۰/۲۹	۰/۱۶	۱/۸۰	۰/۰۷
جو روانی خانواده	←		-۰/۳۸	-۰/۳۷	۰/۰۵	-۷/۱۲	۰/۰۰۱
فقر مالی	←		۰/۲۱	۰/۳۰	۰/۰۷	۴/۱۳	۰/۰۰۱

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

در جدول ۴ ضرایب استاندارد و غیر استاندارد بین متغیرها و مقادیر t و سطح معنی‌داری مربوط به هریک از ضرایب ارائه شده است. شاخص های مربوط به برازش مدل در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل

شاخص برازش	GFI	NFI	RMSEA	CFI	CMIN/DF
دامنه‌ی مورد قبول	>۰/۹	>۰/۹	<۰/۰۸	>۰/۹	بین ۲ تا ۵
مقدار مشاهده شده	۰/۹۰	۰/۶۸	۰/۶۲	۰/۶۷	۱۱۴/۴۳

خطای ریشه‌ی دوم میانگین مربعات خطای برآورد T (RMSEA) برابر ۰/۶۲ و ریشه‌ی دوم میانگین مربعات است که از میزان ملاک (۰/۰۸) بزرگتر است و در نهایت شاخص های GFI، NFI، CFI نیز از ملاک مورد نظر (۰/۹) کوچک‌تر هستند. در مجموع و با در نظرگرفتن مجموع شاخص‌های برازش محاسبه شده برازش مدل با داده‌ها و نقش میانجی نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در تاثیر عوامل فشارزای محیطی بر اضطراب صحبت عمومی مورد تایید قرار نمی‌گیرد.

- فرضیه‌های جزئی

۱- عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی رابطه‌ی مستقیم دارد.

جدول ۶. ضریب مسیر رابطه‌ی بین جو روانی کلاس و اضطراب صحبت عمومی

مسیر			ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد	مقادیر تی	معنی داری
جو روانی کلاس	←	اضطراب صحبت عمومی	-۰/۰۸	-۰/۲۰	۰/۱۳	-۱/۵۷	۰/۱۲

با توجه به نتایج جدول ۶ مقدار ضریب غیراستاندارد برابر با ۰/۲- و ضریب استاندارد برابر با ۰/۰۸- است و قدر مطلق مقدار آماره‌ی t کوچکتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بر این اساس فرض صفر قبول و فرض پژوهش مبنی بر "عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌یمستقیم دارد"، رد می‌شود.

۲- عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

جدول ۷.ضریب مسیر رابطه‌ی بین جو روانی خانواده و اضطراب صحبت عمومی

مسیر			ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد	مقادیر تی	معنی داری
جو روانی خانواده	←	اضطراب صحبت عمومی	-۰/۱۴	-۰/۱۱	۰/۰۵	-۲/۴۱	۰/۰۲

با توجه به نتایج جدول ۷ مقدار ضریب غیراستاندارد برابر با ۰/۱۱- و ضریب استاندارد برابر با ۰/۱۴- است و قدر مطلق مقدار آماره‌ی t بزرگتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بر این اساس فرض صفر رد و فرض پژوهش مبنی بر "عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانوده" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد"، تایید می‌شود.

۳- عامل فشارزای محیطی "فقرمالی" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد.

جدول ۸. ضریب مسیر رابطه‌ی بین فقرمالی و اضطراب صحبت عمومی

مسیر			ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد	مقادیر تی	معنی داری
فقر مالی	←	اضطراب صحبت عمومی	۰.۰۲	۰/۰۲	۰.۰۶	۰.۳۳	۰.۷۴

با توجه به نتایج جدول ۸ مقدار ضریب غیراستاندارد برابر با ۰/۰۲ و ضریب استاندارد برابر با ۰/۰۲ است و قدر مطلق مقدار آماره‌ی t کوچکتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بر این اساس فرض صفر قبول و فرض پژوهش مبنی بر "عامل فشارزای محیطی "فقرمالی" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد"، رد می‌شود.

۴- نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد.

جدول ۹. ضریب مسیر رابطه‌ی بین نشخوار ذهنی و اضطراب صحبت عمومی

مسیر			ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد	مقادیر تی	معنی داری
نشخوار ذهنی	←	اضطراب صحبت عمومی	-۰/۱۸	-۰/۰۹	۰/۰۳	-۳/۴۳	۰/۰۰۱

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

با توجه به نتایج جدول ۹ مقدار ضریب غیراستاندارد برابر با ۰/۰۹- و ضریب استاندارد برابر با ۰/۱۸- است و قدر مطلق مقدار آماره‌ی t بزرگتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بر این اساس فرض صفر رد و فرض پژوهش مبنی بر "نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد"، تایید می‌شود.

۵- آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد.

جدول ۱۰. ضریب مسیر رابطه‌ی بین آشفتگی هیجانی و اضطراب صحبت عمومی

مسیر			ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد	مقادیر t	معنی داری
آشفتگی هیجانی	←	اضطراب صحبت عمومی	۰/۳۷	۰/۳۰	۰/۰۵	۶/۶۹	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۱۰ مقدار ضریب غیراستاندارد برابر با ۰/۳۰ و ضریب استاندارد برابر با ۰/۳۷ است و قدر مطلق مقدار آماره‌ی t بزرگتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بر این اساس فرض صفر رد و فرض پژوهش مبنی بر "آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد"، تایید می‌شود.

تحلیل فرضیه‌های جزئی غیر مستقیم

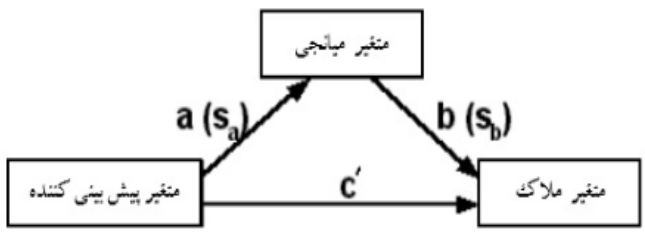
۱. آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد.
۲. نشخوار ذهنی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد.
۳. آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد.
٤. نشخوار ذهنی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

۵. آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشگین شهر نقش میانجی‌گر دارد.

٦. نشخوار ذهنی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد.

از روش آزمون سوبل برای آزمون اثر متغیرهای میانجی در مدل پیشنهادی و تعیین معناداری آن (بررسی فرضیه‌ها) استفاده گردیده است. آزمون سوبل (۱۹۸۲) یک روش مورد استفاده برای سنجش معناداری اثر متغیر واسطه (میانجی) است که برای سنجش خطای استاندارد متغیر میانجی به طور مستقیم معناداری ab را نسبت به توزیع بهنجار Z مورد استفاده قرار می‌گیرد. بدین ترتیب که پس از تقسیم حاصل ضرب دو ضریب غیر استانداردی که مسیرهای متغیر واسطه را تشکیل می‌دهند بر خطای استاندارد این حاصلضرب، نسبت بدست آمده با جدول توزیع بهنجار مقایسه می‌شود؛ اثر متغیر میانجی زمانی معنادار است که نسبت به دست آمده بیشتر از ۱/۹۶ باشد.

شکل ۳. نمودار مسیرها در مدل میانجی

Z-value = a*b/SQRT (b2*sa2+a2*sb2+sa2*sb2)

در این معادله a ضریب رگرسیون مسیر a و b ضریب رگرسیون مسیر b ، sa2 و sb2 بترتیب خطاهای استاندارد مسیرهای a و b می‌باشند. بنابراین برای استفاده از این فرمول ضرایب غیر استاندارد رگرسیون و خطای استاندارد دو مسیر مورد نیاز می‌باشد. سوبل معتقد است که این نسبت به گونه ای مجانب دارای توزیع بهنجار است و زمانیکه این نسبت بزرگتر از ±۱/۹۶ باشد برای نمونه های بزرگ منجر به رد فرض صفر در سطح ۰/۰۵ می‌گردد.

جدول ۱۱. نتایج آزمون بررسی نقش میانجی نشخوار ذهنی و آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عوامل فشارزای محیطی و اضطراب صحبت عمومی

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۲۶، شماره، ۳۰، پائیز ۱۴۰۴

مسیر	ضریب مسیر a	Sa	ضریب مسیر b	Sb	آماره سوبل	سطح معنی‌داری
نقش میانجی آشفتگی هیجانی در رابطه جو روانی کلاس با اضطراب صحبت عمومی	۰/۰۶	۰/۱۷۷	۰/۴۴	۰/۰۴	۰/۳۳	۰/۷۳
نقش میانجی نشخوار ذهنی در رابطه جو روانی کلاس با اضطراب صحبت عمومی	-۰/۸۱۷	۰/۲۹	-۰/۲۲۲	۰/۰۲۶	۲/۶۵	۰/۰۰۷
نقش میانجی آشفتگی هیجانی در رابطه جو روانی خانواده با اضطراب صحبت عمومی	-۰/۳۸۳	۰/۰۵۲	۰/۳۹۱	۰/۰۴۵	-۰/۸۶	۰/۳۸۸
نقش میانجی نشخوار ذهنی در رابطه جو روانی خانواده با اضطراب صحبت عمومی	۰/۴۲۵	۰/۰۹۲	-۰/۱۷۹	۰/۰۲۶	-۳/۸۳	۰/۰۰۱
نقش میانجی آشفتگی هیجانی در رابطه فقر مالی با اضطراب صحبت عمومی	۰/۳۸	۰/۰۷۸	۰/۴۳۷	۰/۰۴۳	۴/۳۹	۰/۰۰۱
نقش میانجی نشخوار ذهنی در رابطه فقر مالی با اضطراب صحبت عمومی	-۰/۴۱۴	۰/۱۳۵	-۰/۲۰۲	۰/۰۲۶	۲/۸۵	۰/۰۰۴

با توجه به نتایج جدول ۱۱ و معنی‌داری مقدار آماره‌ی بدست آمده، عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" با میانجی‌گری آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم ندارد (P > ۰/۰۵). همچنین عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" با میانجی‌گری نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد (P < ۰/۰۵). بر اساس نتایج حاصل، عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" با میانجی‌گری آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم ندارد (P > ۰/۰۵). عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" با میانجی‌گری نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد (P < ۰/۰۵). نتایج نشان داد، عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" با میانجی‌گری آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد (P < ۰/۰۵). هم‌چنین بر اساس نتایج، عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" کلاس با میانجی‌گری نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد (P < ۰/۰۵).

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

بحث و نتیجه گیری

فرضیه‌ی اول: عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه‌ی اول نشان داد، عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم ندارد. نتیجه‌ی بدست آمده با یافته‌ی حسینی نسب و میکائیلی منیع (۱۳۷۷) غیرهمسو می‌باشد. پژوهش همسو با نتایج این تحقیق یافت نشد. واکنش دانشجویان و عملکرد آن‌ها در جوهای متعدد، متفاوت است. برای مثال جوی که برای تعدادی از آن‌ها مناسب است و موجب رشد تحصیلی آنان می‌شود، برای بعضی دیگر از دانشجویان هراس‌آور و نگران‌کننده می‌باشد به میزانی که نتوانند استعدادهای خود را نشان داده و به رشد و شکوفایی استعدادهای خودشان بپردازند که این در طول زمان می‌تواند روحیه‌ی همکاری را در بین دانشجویان ضعیف کند و با توجه به هدف این تحقیق باعث تضعیف توانایی سخنوری در آنان گردد.

فرضیه‌ی دوم: عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه‌ی دوم نشان داد، عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد. نتیجه‌ی بدست آمده با یافته‌های بیگلر و غلامی فشارکی (۱۳۹۹)، موحدیان (۱۳۹۷) و خیراندیش و همکاران (۱۳۹۶) همسو می‌باشد.

فرضیه‌ی سوم: عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه‌ی سوم نشان داد، عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم ندارد. نتیجه‌ی بدست آمده به‌طور ضمنی با یافته‌های محمدتقی‌زاده و محمدتقی‌زاده (۱۳۹۷)، لی و همکاران[1] (۲۰۱۸) و خیراندیش و همکاران (۱۳۹۶) غیرهمسو می‌باشد. همان‌طور که می‌دانیم تحقیقات یک رابطه‌ی

1- Li et al

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

علی دوسویه بین فقر و بیماری روانی ایجاد کرده‌اند. در این رابطه محققان شروع به جداسازی مکانیسم‌های اساسی کرده‌اند که می‌تواند سیاست‌های مؤثری را برای محافظت از سلامت روان افرادی که در فقر زندگی می‌کنند هدایت کند.

فرضیه‌ی چهارم: نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه‌ی چهارم نشان داد، نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد. نتیجه‌ی بدست آمده به‌طور ضمنی با یافته‌های آقابالازاده و مطلبی (۱۳۹۸)، روجاس (۲۰۱۱) همسو می‌باشد.

فرضیه‌ی پنجم: آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه‌ی پنجم نشان داد، آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی مستقیم دارد. نتیجه‌ی بدست آمده با یافته‌های رستم خانی و کیان ارثی (۱۳۹۷)، علی‌پور و محمدی (۱۳۹۴) و اسماعیل‌زاده‌ی آشینی و همکاران (۱۴۰۱) همسو می‌باشد.

فرضیه‌ی ششم: آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه نشان داد، عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" از طریق میانجی‌گری آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم ندارد. این نتیجه با فرضیه‌ی اول نیز هم‌پوشانی دارد به عبارتی جو روانی کلاس چه به صورت مستقیم و چه از طریق تاثیر عامل میانجی آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی رابطه‌ی معنادار ندارد. در این مورد پژوهشی که نقش میانجی آشفتگی هیجانی را در رابطه جو روانی کلاس و اضطراب صحبت عمومی بررسی کند، یافت نشد.

فرضیه‌ی هفتم: نشخوار ذهنی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه نشان داد، عامل فشارزای محیطی "جو روانی کلاس" از طریق میانجی‌گری نشخوار ذهنی با اضطراب

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد. در این مورد احتیاط را باید رعایت کرد چرا که در فرضیه‌ی اول و فرضیه‌ی ششم رابطه‌ی معنادری مشاهده نشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت جو روانی کلاس در صورتی با اضطراب صحبت عمومی تاثیرگذار رابطه دارد که عامل میانجی نشخوار ذهنی وجود داشته باشد. در این مورد پژوهشی که نقش میانجی نشخوار ذهنی را در رابطه‌ی جو روانی کلاس و اضطراب صحبت عمومی بررسی کند، یافت نشد.

فرضیه‌ی هشتم: آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه نشان داد، عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" از طریق میانجی‌گری آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم ندارد. باید در نظر گرفت که جو روانی خانواده خود بدون نقش میانجی آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی رابطه‌ی معنادار دارد (فرض دوم). در این مورد پژوهشی که نقش میانجی آشفتگی هیجانی را در رابطه جو روانی خانواده و اضطراب صحبت عمومی بررسی کند، یافت نشد.

فرضیه‌ی نهم: نشخوار ذهنی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه نشان داد، عامل فشارزای محیطی "جو روانی خانواده" از طریق میانجی‌گری نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد. در این مورد پژوهشی که نقش میانجی نشخوار ذهنی را در رابطه جو روانی خانواده و اضطراب صحبت عمومی بررسی کند، یافت نشد.

فرضیه‌ی دهم: آشفتگی هیجانی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه نشان داد، عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" از طریق میانجی‌گری آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد. با در نظر گرفتن رد فرضیه‌ی سوم نتیجه بر این است که فقر مالی بدون عامل میانجی آشفتگی هیجانی با اضطراب صحبت عمومی

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

رابطه‌ی معنادار ندارد. در این مورد پژوهشی که نقش میانجی آشفتگی هیجانی را در رابطه‌ی فقر مالی و اضطراب صحبت عمومی بررسی کند، یافت نشد.

فرضیه‌ی یازدهم: نشخوار ذهنی در رابطه‌ی بین عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" و اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر نقش میانجی‌گر دارد. نتیجه‌ی حاصل از تحلیل فرضیه نشان داد، عامل فشارزای محیطی "فقر مالی" از طریق میانجی‌گری نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور و آزاد اسلامی مشکین شهر رابطه‌ی غیرمستقیم دارد. با در نظر گرفتن رد فرضیه‌ی سوم در این‌جا نیز نتیجه بر این است که فقر مالی بدون عامل میانجی نشخوار ذهنی با اضطراب صحبت عمومی رابطه‌ی معنادار ندارد. در این مورد پژوهشی که نقش میانجی نشخوار ذهنی را در رابطه‌ی فقر مالی و اضطراب صحبت عمومی بررسی کند، یافت نشد.

پیشنهادهای پژوهش

- پژوهش حاضر بر روی سایر جوامع آماری انجام و با نتایج پژوهش حاضر مقایسه گردد.
- پیشنهاد می‌گردد، در پژوهش‌های بعدی از ابزارهای دیگری نیز جهت بررسی متغیرهای پژوهش استفاده گردد.
- پیشنهاد می‌گردد در زمینه‌ی متغییرهای میانجی پژوهش‌های بیشتری صورت گیرد چرا که در این زمینه هیچ پژوهشی یافت نشد و امید است این تحقیق زمینه‌ساز پژوهش‌های آتی شود.
- از آن‌جا که در این پژوهش از طرح مقطعی استفاده شده است، استفاده از طرح‌های طولی و بلندمدت جهت بررسی صحت تأثیر متغیرهای پیش‌بین و میانجی بر متغیر ملاک پیشنهاد می‌گردد.
- با پژوهش‌های مشابه مکرر می‌توان میزان صحت یافته‌های پژوهش حاضر را بررسی کرد و در آخر به پژوهش فراتحلیلی دست زد و نظریه‌پردازی‌ها را برای ارائه‌ی مدلی دقیق‌تر برای تبیین روابط بین متغییرها در رابطه با اضطراب صحبت عمومی گسترش داد.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

منابع

آقابالازاده لیلا، مطلبی مهرداد.(۱۳۹۸). بررسی نقش نشخوارگری ذهنی و کمال‌گرایی در تبیین اختلال اضطراب اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۷–۹۸ .مجله پرستاری و مامایی. ۱۷ (۱) ،۲۰–۱۱.

اسماعیل‌پور خلیل، کانون؛ پاک، راضیه؛ و جوربونیان، افسانه.(۱۴۰۰). بررسی رابطه کانون توجه متمرکز بر خود و نشانه‌های اختلال اضطراب اجتماعی با واسطه نشخوار فکری .فصلنامه ایده‌های نوین روان‌شناسی، ۱۰(۱۴)، ۱–۱۰.

اسماعیل‌زاده آشینی، محمد؛ نصری، صادق؛ و سعادتی‌شامیر، ابوطالب.(۱۴۰۱). پیش‌بینی اضطراب سخنرانی دانشجویان براساس تعادل عاطفی و هوش اجتماعی .مجله مطالعات ناتوانی

بیگلر مزلقانی، پرستو و غلامی فشارکی، محمد.(۱۳۹۹).نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی در رابطه بین جو عاطفی خانواده و اضطراب اجتماعی نوجوانان .مجله پرستاری و مامایی، ۲۳(۷۳)، ۳۵–۴۶

پارسامنش، فریبا، کراسکیان، آدیس، حکمی، محمد، و احدی، حسن. (۱۳۹۶). اثر بخشی مدل تنظیم هیجان گروس بر تحمل آشفتگی هیجانی و پرخوری هیجانی. روشها و مدلهای روان شناختی، ۸(۳)، ۲۳–۵۲.

جوربنیان، افسانه، هاشمی نصرت‌آباد، تورج، بخشی‌پور رودسری، عباس، محمودعلیلو، مجید و عبدی، رضا. (۱۳۹۹). نقش علّی عوامل زیستی – روانی بر اضطراب اجتماعی دانشجویان .*روانشناسی بالینی و شخصیت، ۱۸(۲)*، ۹۵–۱۰۸.

چلبیانلو، غلامرضا و پرواز، رعنا . (۱۴۰۱). نقش ابعاد سرشت، نشخوارذهنی، انعطاف پذیری شناختی و صفت اضطرابی در پیش بینی خلق افسردگی .*مطالعات روان‌شناختی*،۱۸(۱)، ۲۴–۱۱.

خوش نما، ابوالفضل، برجعلی، احمد و فرخی، نورعلی. (۱۴۰۰). اثربخشی درمان مواجهه‌ای مبتنی بر واقعیت مجازی بر اضطراب سخنرانی در جمع دانشجویان خوابگاهی .*پژوهش های روان شناسی بالینی و مشاوره، ۱۱(۱)*، ۵–۲۰.

خیراندیش، ناصر و تابا، رحمت الله و صدیقی، عزیز و ناصری، محمد(۱۳۹۶). بررسی عوامل موثر بر اضطراب اجتماعی در بین دانش آموزان شهر مریوان،دهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی،تهران،

رستم خانی، فریبا و کیان ارثی، فرحناز(۱۳۹۷).بررسی رابطه بین تنظیم هیجان و محرومیت اجتماعی با اضطراب اجتماعی در دانشجویان،ششمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی وروانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران،تهران،

صابری‌فرد، فرشته؛ و حاجی‌اربابی، فاطمه.(۱۳۹۸).رابطه جو عاطفی خانواده با خودتنظیمی هیجانی و تاب‌آوری در دانشجویان دانشگاه آزاد مشهد .مجله روان‌شناسی و روان‌پزشکی شناخت، ۶(۱)، ۴۹–۶۳.

فرهمند دهقان‌پور ورنامخواستی، فرزانه؛ و یوسفی، زهرا.(۱۳۹۵).روابط چندگانه بین نشخوار فکری و خلق با رؤیاهای ترسناک . مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، ۲۲(۲)، ۸۵–۹۲.

قدم‌پور، عزت‌الله؛ حسینی رمقانی، نسرین‌السادات؛ مرادی، سمیه؛ مرادیانی گیزه‌رود، سیده خدیجه؛ و علی‌پور، کبری.(۱۳۹۷). اثربخشی طرحواره‌درمانی هیجانی بر نشخوار فکری پس‌رویدادی و اجتناب شناختی در دانش‌آموزان با نشانگان بالینی اضطراب اجتماعی .طب داخلی روز، ۲۴(۲)، ۱۱۱–۱۱۸.

American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th Ed). (2013) Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

Bradbury JC, Isham L. The pandemic paradox: The consequences of COVID-19 on domestic violence. CNJ 2020, https://dio.org/10.1111/jocn.15296

Debruijn E, Antonides G. Determinants of Financial Worry and Rumination. 2020 EPJ; 76, 1-18.

Dorio NB, Secord Fredrick S, Demaray MK. School Engagement and the Role of Peer Victimization, Depressive Symptoms, and Rumination. EAJ 2019; 39(7), 962–992.

Freed RD, Rubenstein LM, Daryanani I, Olino TM, Alloy LB. The relationship between family functioning and adolescent depressive symptoms, the role of emotional clarity. YAJ 2016; 45(3): 19–505.

Garandeau CF, Lee IA, Salmivalli C. Decreases in the proportion of bullying victims in the classroom: Effects on the adjustment of remaining victims. BDJ 2016; 42(1): 1–9.

Huang Y, Richter E, Kleickmann T, Richter D. Class size affects preservice teachers' physiological and psychological stress reactions: An experiment in a virtual reality classroom. CEJ 2022; 184(2): 104-503.

Kampmann IL, Emmelkamp PM, Morina N. Cognitive predictors of treatment outcome for exposure therapy: do changes in self-efficacy, self-focused attention, and estimated social costs predict symptom improvement in social anxiety disorder?. BMC psychiatry 2019; 19(1): 1-8.

Leigh E, Chiu K, Clark D M. Self-focused attention and safety behaviours maintain social anxiety in adolescents: An experimental study. POJ 2021; 16(2): e0247703.

Li C, Liang Z, Yin X, Zhang Q. Family social capital mediates the effect of poverty on children's anxiety and depression. CPJ 2018; 46(8): 983–995.

Lima CKT, Carvalho MPM, Lima IDAAS, Nunes OJVA, Saraiva JS, Souza RI, et al. The emotional impact of Coronavirus 2019-nCoV (new Coronavirus disease). PRJ 2020; 287, 112915.

Modini M, Rapee RM, Abbott MJ. Processes and pathways mediating the experience of social anxiety and negative rumination. BRT 2018; 103: 24–32.

Mogg K, Bradley BP. Anxiety and threat-related attention: cognitive motivational framework and treatment. TCS 2018; 22(3): 225-240.

Simkin H, Warter CB, Hoffmann AF. The Affect Balance Scale (ABS): psychometric properties in Argentina. PJ 2021; 14(2): 43-427.

Toubot MA, Seng HG, Abdullah binti Atan A. Examining Levels and Factors of Speaking Anxiety among EFL Libyan English Undergraduate Students. ALELJ 2021; 7(5): 47-56.

Viertiö S, Kiviruusu O, Piirtola M, Kaprio J, Korhonen T, Marttunen M, Suvisaari J. Factors contributing to psychological distress in the working population, with a special reference to gender difference. BMC PHJ 2021; 21(611): https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/ 10.1186/s12889-021-10560-y

Zimmerman A, Lund C, Araya R, Hesse P, Sanchez J, Garman E et al. The relationship between multidimensional poverty, income poverty and youth depressive symptoms: cross-sectional evidence from Mexico, South Africa and Colombia. BMJ GHJ 2022; 7: 1-12.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۲۶، شماره، ۳۰، پائیز ۱۴۰۴

Investigating The Mediating Role of Mental Rumination and Emotional Disturbance in the Relationship Between Environmental Stressors and Public Speaking Anxiety

Korous Pourmohseni [1]* and Hajar Barati [2]
1 Department of Clinical Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran
2 Department of Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran
***Corresponding Author Email**: k.pourmohseni@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was to investigate the mediating role of rumination and emotional disturbance in the relationship between environmental stressors and public speaking anxiety among students at Payame Noor University and the Islamic Azad University in Meshkinshahr. This correlational study involved 220 students and graduates from these two universities. Data were collected using the Public Speaking Anxiety Questionnaire, Yousefi's Rumination Scale, the Depression, Anxiety and Stress Scale (DASS) by Lovibond, Fraser's Classroom Psychosocial Climate Scale, Hillburn's Family Emotional Climate Scale, and measures of financial well-being/strain. The collected data were analyzed using descriptive and inferential statistical methods via the AMOS software. The findings indicated that the family's psychological climate, rumination, and emotional disturbance have a significant direct relationship with public speaking anxiety; conversely, the direct relationships between the classroom psychological climate and financial strain with public speaking anxiety were not significant. An examination of the mediating roles revealed that rumination acts as a mediator in the relationship between classroom psychological climate and public speaking anxiety, as well as between family psychological climate and public speaking anxiety; however, the mediating role of emotional disturbance in these relationships was not supported. Furthermore, both rumination and emotional disturbance served as mediators in the relationship between financial strain and public speaking anxiety. Based on these findings, focusing on the quality of interpersonal relationships within the family, as well as the cognitive and emotional processes associated with anxiety, can be effective in designing psychological interventions aimed at reducing public speaking anxiety among students.

Keywords: Environmental Stressors; Public Speaking Anxiety; Rumination; Emotional Disturbance

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-17]